

INFOXes

PUBLICACIÓ ESPECIAL DE LA XARXA D'ECONOMIA SOLIDÀRIA

Gener 2021 - 3.300 exemplars

AIRE FESC!

FESC.XES.CAT

Cap a una normalitat postcapitalista

Què és la XES?

La Xarxa d'Economia Solidària (XES) és una organització que defensa un sistema econòmic respectuós amb les persones, el medi ambient i els territoris, i que funciona sota criteris democràtics, d'horitzontalitat, transparència, equitat i participació. La XES es va començar a gestar a mitjans dels anys noranta, en un procés iniciat per cooperatives catalanes i brasileres en el marc del Fòrum Social Mundial de Porto Alegre. Després d'un llarg procés de debat i reflexió, i amb l'impuls de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, el 2003 l'assemblea en va aprovar la constitució. Actualment està formada per més de 400 sòcies i, arran del pla estratègic aprovat el 2015, desenvolupa quatre grans eixos: relacions externes, incidència política i formació; economies feministes; xarxes territorials i sectorials, i mercat social. Totes aquestes accions s'articulen mitjançant una tretzena de comissions que cobreixen diferents àmbits. Al llarg dels anys, la XES ha participat en moltes accions de difusió de l'economia solidària, intercooperació i creació del mercat social. Organitza cada any la Fira d'Economia Solidària de Catalunya, promou el balanç social, impulsa una desena de xarxes locals i fa propostes com les "15 mesures cap a l'economia social i solidària als municipis". El 2020 va participar en l'organització del Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores i està impulsant el Pla d'acció de l'economia social i solidària.

Més informació:
www.xes.cat

Publicació editada conjuntament
per la Xarxa d'Economia Solidària (XES)
i La Directa, SCCL

www.xes.es.cat/
www.directa.cat

Coordinació: Carme Giménez i Irene Selvaggi
Edició: Jesús Rodríguez
Correcció: Èlia Olivan
Maquetació: Roger Costa Puyal
Fotografia: Victor Serri

Aquesta publicació s'ha enviat a impremta el
12 de gener de 2021. Tirada: 3.300 exemplars

ARRIBA L' #AIREFESC

La Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) és l'esdeveniment anual que visibilitza experiències i projectes de l'àmbit de l'economia social i solidària (ESS) que existeixen al nostre país. Des del 2012, any en què va començar a fer els primers passos, la fira s'ha anat convertint en una cita ineludible per a les persones i els col·lectius interessats a fomentar l'economia solidària.

El 2020, que ha sacsejat la vida arreu del món, va començar amb temporals i va prosseguir amb una pandèmia mundial amb conseqüències socials, vitals i econòmiques tràgiques i restrictives. Tot plegat va comportar que, per primera vegada, la fira abandonés el recinte de la Fabra i Coats de Barcelona i es fes virtualment, amb tot l'esforç que suposava. La feina de la plenària de la fira ha estat intensa, però finalment va complir satisfactòriament els objectius que tenim com a moviment.

TRANSICIÓ ECOSOCIAL

Amb el leimotiv de l' #AireFESC, aquesta IX edició de la FESC ha volgut mostrar com l'economia solidària està contribuint a la urgent i imprescindible transició ecosocial que necessita el planeta, i reflexionar sobre els reptes que ens cal superar per poder contribuir-hi encara més.

El model androcèntric extractivista, basat en formes de dominació capitalistes, és el principal causant del canvi climàtic i la injustícia social i ambiental existent, que afecta de manera molt desigual la població mundial en una intersecció de vulnerabilitats. Arribat aquest punt, no podem posar en dubte ni restar passives davant el caràcter biocida d'aquest model que destrueix ecosistemes sencers i desequilibra un ordre natural simbiòtic del qual depenem. La pandèmia de la covid-19 que ens ha sacsejat enguany és un dolorós exemple de les conseqüències d'aquest desequilibri.

Ens calen noves i altres formes d'actuar -creatives, inspiradores, col·lectives- que ens permetin fer front a la crisi socioecològica que vivim i amb les quals puguem dur a terme les activitats productives, reproductives i de cures que necessitem, sense malmetre el nostre entorn natural, i reconeixent i respectant les diferents formes de vida.

Apel·lem a la necessitat d'adoptar mesures urgents davant dels desastres naturals cada cop més freqüents i la injustícia ambiental i climàtica cada cop més evident, i reconeixem l'ESS com a agent clau en aquesta recerca de respostes col·lectives i en aquesta proposta cap al postcapitalisme verd. És moment de posicionar-nos: ecologisme o barbàrie.

Per aquest motiu, la FESC ha volgut donar a conèixer les diferents formes en les quals l'ESS avança cap a la transició ecosocial, és a dir, quins projectes, eines, mecanismes, etc. s'estan desenvolupant en l'entorn de l'economia solidària que incorporin la perspectiva ecològica per tal de donar resposta a la crisi climàtica i socioambiental que afrontem.

Us animem, doncs, que feu un tomb pel repositori del que ha estat la fira de 2020 a fesc.xes.cat, on trobareu enregistrades totes les activitats que han girat al voltant de la FESC d'aquests passats mesos d'octubre i novembre. En trobareu de diferents àmbits: producció dels diferents sectors econòmics o de gestió; consum de sectors molt diversos (habitatge, energia, mobilitat, alimentació, tèxtil, consum responsable, finances ètiques, cooperatives de consum, salut, etc.); reproducció, és a dir, sostenibilitat de la vida i les cures, feminització de la gestió, ecofeminisme, etc.; campanyes i mobilitzacions (drets humans, lluites ecologistes, justícia social, sostenibilitat i canvi de valors), i el que és públic i el que és comú, que tracten de les necessitats per a la transició ecosocial que podem resoldre sense passar pel mercat -polítiques públiques, gestió comunitària, comuns (naturals, digitals...).

PLA D'ACCIÓ DE L'ECONOMIA SOLIDÀRIA

El context generat per la covid-19 ha demostrat la incapacitat del sistema capitalista per sostenir la vida en moments d'emergència social. Aquest sistema es reproduïx a força d'empitjorar les condicions de vida de les classes populars del Nord global per engruixir els comptes de resultats de les classes dominants, de sotmetre a la fam i la misèria la gran majoria del Sud global, i de destruir els ecosistemes. Si això ja era evident amb anterioritat, la situació extrema en què vivim l'ha deixat encara més al descobert: és un sistema fallit.

És per això que, des de l'economia social i solidària (ESS), creiem que és important passar a l'ofensiva i situar-nos com a peça clau per a la construcció d'un nou model econòmic que posi la vida al centre. Entre totes les reaccions i ensenyances sorgides, per ara, d'aquesta crisi, n'hi ha cinc que són especialment rellevants des d'una perspectiva d'ESS, ja que ens connecten directament amb les nostres pràctiques i valors, i justifiquen la necessitat de defensar i reforçar aquestes iniciatives arreu:

1. La importància d'allò públic i comú com a garant real de les condicions de vida de les persones quan el mercat falla.
2. La interdependència de les persones: cuidar-nos totes i entre totes ha d'estar al centre de l'activitat humana.
3. La multitud d'iniciatives de solidaritat que estan minimitzant els impactes negatius sobre les persones més vulnerables.
4. L'impuls d'iniciatives per part de persones migrades, un dels col·lectius més vulnerabilitzats i de qui més podem aprendre pràctiques de suport mutu.
5. La resiliència de l'ESS gràcies a la solidaritat interna i la consciència ecològica que integrem a les nostres pràctiques.

Analitzant aquesta realitat, com a Xarxa d'Economia Solidària (XES), ens hem vist empeses a replantejar el nostre enfocament estratègic de cara al futur. Ja fa uns mesos vam fer públiques les dues primeres branques del Pla d'acció de l'economia social i solidària davant la crisi. La primera agrupa mesures que creiem que ha d'impulsar l'administració pública; la segona és un conjunt de propostes adreçades a entitats, col·lectius i persones que formen part del moviment de l'ESS.

A la primera branca, la de l'administració, tant es proposen mesures per al curt termini -tenint en compte la crisi de la covid-19- com a mitjà termini, per tal de blindar la política pública de suport a l'ESS i crear mecanismes de transformació de l'estructura productiva vers un model que superi les desigualtats socials i posi la vida i el desenvolupament humà al centre.

Pel que fa a la segona branca, les propostes adreçades a col·lectius i persones, defineix tres eixos de treball, elaborats després d'una diagnosi col·lectiva dins la XES: el d'incidència política, el de canvi socioeconòmic i el d'apoderament sociocomunitari. A partir d'aquí, se'n despleguen línies estratègiques i accions concretes. Es tracta de propostes molt diverses, un total de 39 accions entre les quals es poden trobar, per exemple, l'acompanyament de processos d'intercooperació i la creació de projectes conjunts des d'una òptica d'aprofitament de recursos; la facilitació de la comercialització de productes agroecològics; l'establiment de vincles amb articulacions de suport mutu per poder fer incidència política, o la difusió del Pacte per una economia per la vida, de l'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT), i treballar amb moviments socials per incidir sobre la necessitat d'un nou model econòmic.

Amb totes aquestes propostes, es fa una crida a l'acció a tots els àmbits propers a l'economia social i solidària per tal de situar-la com a peça clau per a la construcció d'un nou model econòmic, a partir de canvis culturals i estructures de poder, l'emancipació i l'apoderament social.

PLA D'ACCIÓ

5

aprenentatges de la crisi de la covid-19

12

propostes a l'administració pública

13

línies de treball

39

accions encarades als moviments socials

CAP A UNA NOVA NORMALITAT POSTCAPITALISTA

Tot i que el 2020 la IX Fira d'Economia Solidària de Catalunya es va haver de fer de manera virtual, es va dur a terme un acte de clausura semipresencial. Al recinte de la Fabra i Coats de Barcelona va tenir lloc una trobada de moviments socials. Set persones referencials en els seus àmbits de l'activisme van posar en comú el diagnòstic de la situació actual -enmig encara de la pandèmia- i van posar sobre la taula idees i propostes davant del ventall d'interrogants que s'ha obert durant aquest any. Quin és el llarg termini que la covid ens està privant de veure? Quines són les bases per poder dur a terme la reconstrucció postcovid social o comunitària? Quins són els reptes i les oportunitats que ens brinda el context actual? I les estratègies? Us detallem una síntesi de les seves intervencions.

FEMINISMES

CHRISTEL KELLER Comissió feminista de Coop57

“Hem de remunicipalitzar els serveis de cures i barrar el pas a l'afany de lucre”

pobresa. Finalment, cal destacar que vivim en una profunda crisi de les cures provocada pel fet que ens hem proveït d'una infraestructura molt precària de resolució de les cures, que deixa fora amplis sectors de la població, que està formada per uns serveis públics que han quedat molt esquitats -en part pels efectes de la gran crisi del 2008- i que es continua guiant per lògiques economicistes i austericides.

Aquesta crisi de les cures parteix d'un mercat laboral de gran precarietat, amb una vulneració absoluta dels drets laborals de les dones (dones migrades en el cas de les categories més baixes), i és un sector que s'ha vist especialment desprotegit durant aquests mesos, atesa la condició prèvia d'informalitat i de no reconeixement. Per la seva banda, les xarxes comunitàries, que han demostrat la seva capacitat de generar solidaritat i suport mutu, han quedat sobrecarregades i han assumit funcions que no els corresponien, ja que pertocuen al sector públic. A més a més, han hagut de bregar amb uns discursos polítics i hegemònics que fomenten l'aïllament i el control social entre les veïnes i que van en contra de la solidaritat.

Com a resposta, des de l'economia feminista veiem que és totalment urgent -encara més que abans- repensar l'organització social de la cura. En primer lloc, cal reconèixer el dret a la cura de totes les persones i que totes puguem veure coberta aquesta necessitat essencial més enllà dels nostres recursos econòmics i de la nostra xarxa familiar. En segon lloc, és necessari reconèixer drets en l'àmbit laboral per garantir unes condicions dignes de treball, per fer emergir tota la informalitat i per regularitzar totes les treballadores migrants. I en tercer lloc, cal assegurar el dret a decidir de les persones a l'hora d'assumir tenir cura d'una altra persona i no haver-ho de fer per una obligació tàcita, perquè no hi ha ningú al darrere que se'n faci càrrec; situació que aboca moltes persones a haver d'assumir aquesta gran responsabilitat, tan costosa des del punt de vista econòmic i humà.

D'altra banda, cal redistribuir les cures més enllà de les llars, i això implica frenar aquest moviment

de reprivatització. Per tant, això comporta desenvolupar uns serveis públics més forts i permetre i facilitar que les comunitats s'enforteixin, però sense que s'acabin fent càrrec d'aquestes responsabilitats públiques.

I en darrer lloc, també com una feina de més llarg recorregut, cal que avancem cap a un reconeixement de la cura per deixar de considerar-la una càrrega i un treball de segona categoria. És una de les idees força de l'ecofeminisme: que ens reconciliem amb la nostra naturalesa humana -que és vulnerable, interdependent i ecodependent- i que sortim d'una vegada per totes d'aquest miratge d'autosuficiència que només té sentit en aquest sistema capitalista, patriarcal, colonial i extractivista.

Quant a estratègies, hi ha un primer nivell que és la pressió per fer canvis legislatius dirigits a blindar els drets. Són campanyes que ja fa temps que estan marxant. D'una banda, la ratificació del Conveni 189 de l'Organització Internacional del Treball, que reconeix unes condicions dignes de treball i una igualtat en drets laborals al sector de les treballadores de la llar, que hauria d'anar en paral·lel a una regularització de totes les treballadores en situació irregular i, particularment, de les treballadores de la llar.

De l'altra banda, cal desplegar la Llei de dependència, que ha de reforçar els serveis públics i afegir les prestacions econòmiques per a cures en l'entorn familiar, ja que perpetuen les cures dins del marc familiar assumides per les dones. A més, és necessària la reducció general de la jornada laboral per tal de repartir tots els treballs i recursos, i també per avançar cap a una nova organització de la vida i els seus temps, així com un allargament dels permisos parentals.

I deixant de banda el marc legislatiu, trobem que per revertir la mercantilització dels serveis públics s'han de remunicipalitzar els serveis de cures o, si més no, crear marcs de contractació que barrin el pas a l'afany de lucre. Un exemple pràctic és la gestió del SAD d'Arbúcies, una cooperativa formada per l'Ajuntament i les treballadores del SAD.

A l'hora de fer una diagnosi des de la mirada de l'economia feminista i de les cures, més que oportunitats trobem un agreujament de les condicions que prèviament ja s'havien denunciat. En aquest sentit, podem destacar quatre idees: la primera és el conflicte inherent del sistema entre el capital i la vida, que presenta vides que pengen d'un fil i vides que es consideren prescindibles i que se sacrificaran abans d'aturar la màquina. La segona idea és que les cures són una activitat econòmica essencial i que són ben reals. Durant aquesta crisi s'han fet més que evidents els lemes feministes que diuen que les dones movem el món, ja que els treballs de cures són imprescindibles per a la vida i també perquè continuï girant la resta del sistema. La tercera és constatar que les cures es continuen considerant una responsabilitat privada i de les famílies, fins al punt que d'un dia per l'altre es poden enviar totes les responsabilitats de cura de nou a les llars. Aquesta idea només se sosté en un model de família heteropatriarcal, que no representa la realitat de les llars, que és clarament injust i que genera grans desigualtats en clau de gènere, que són la llavor de la feminització de la

HABITATGE

MARTA ILL RAGA Sindicat de Llogateres

“Calen estructures de suport mutu i fer pressió als governs per modificar les lleis”

Des del punt de vista de l'habitatge, la covid-19 no ha provocat cap problema que no existís, sinó que els ha fet créixer. Des del Sindicat de Llogateres ja havíem detectat que el fet de tenir un salari no garanteix en absolut poder pagar un lloguer ni poder tenir accés a l'habitatge de manera estable.

Ens trobem immerses en una bombolla 2.0, que s'ha desplaçat de l'àmbit hipotecari a l'àmbit del lloguer. Amb la pandèmia s'ha agreujat, perquè moltes persones han perdut la feina o l'expectativa de tenir-ne, ja que el món del treball, que ja era precari, ha entrat en una inestabilitat més gran. Aquests canvis han provocat un endeutament en el lloguer, és a dir, persones que ja no poden pagar el que havien signat en el seu moment i que s'han quedat sense recursos.

El que sí que ha posat de manifest la covid és la necessitat de la llar com a unitat bàsica de salut, benestar i refugi. Haver-se de quedar a casa, de mantenir-s'hi per força i per responsabilitat social, ha posat de manifest la importància d'aquest dret, que, més enllà de tenir un sostre, representa tenir tota una sèrie de recursos per a les tasques reproductives.

Malauradament, la pandèmia no ha servit per aturar els abusos sense fre de la propietat. Al contrari, moltes empreses i persones que ja tenien

una situació conflictiva seguien rebent pressions i amenaces per renovar contractes a preus abusius o per marxar de les cases.

D'altra banda, la covid també ha posat de manifest l'essencialitat dels treballs de cures i reproductius. I precisament són les persones que es dediquen a aquestes activitats les que estan més presents a les assemblees del sindicat. Fan treballs de cures de la gent gran, de persones dependents, de neteja... Són normalment dones i migrades les que tenen més dificultats a l'hora d'accedir a l'habitatge, tot i que ara ens trobem en un moment en què realment la base és molt més àmplia i diversa.

Ara fa un any vam tenir l'oportunitat de participar en el I Congrés d'Habitatge de Catalunya, i es poden resumir en quatre els punts fonamentals que se'n van extreure. El primer, és clar, és aturar els desnonaments; el segueix punxar la bombolla del lloguer; el tercer, expropiar pisos dels bancs, fons voltor i grans propietaris, i el quart és construir moviment popular. Per assolir els objectius, és bàsic expulsar el rendisme i desmercantilitzar l'habitatge. Això suposa un canvi normatiu enorme, que afavoriria la protecció del dret a l'habitatge i la creació d'un parc públic fort.

Pel que fa a les estratègies, per nosaltres la principal és construir sindicalisme i trepitjar el carrer

en el sentit no performatiu. Encara que és important fer demostracions de força, també cal crear estructures d'autoajuda i suport mutu que milloren el dia a dia de les persones que en formen part. Alhora, cal pressionar directament governs i parlaments perquè modifiquin les lleis a favor nostre. Volem que es controli el preu del lloguer i estendre-ho a tot l'Estat, perquè és d'on venen ara mateix totes les normatives.

ECOLOGISME

ALFONS PÉREZ Observatori del Deute en la Globalització

“S'està plantejant una nova estratègia de creixement pintada de verd”

l'acció. El moviment de justícia climàtica va apostar per una acció més contundent. Amb aquest objectiu, es van generar agendes de desobediència. Tota aquesta planificació ha quedat suspesa per la pandèmia. Finalment, el quart fet són els plans de recuperació econòmica. Ja estem detectant un consens més gran dels actors centrals del sistema per caracteritzar la recuperació econòmica, sobretot des dels països del Nord global, com una recuperació verda. Els fons europeus, per exemple, que estan dotats amb 750.000 milions d'euros, volen aportar el 40% a projectes verds i el 20% a la digitalització. Tot plegat té impactes importants, ja que les grans corporacions s'estan movent per captar aquestes dotacions i dur a terme les seves transicions ecològiques amb diner públic.

Els canvis que en poden sortir es poden plantejar a partir de preguntes senzilles, com per exemple: en aquests plans de recuperació econòmica, no es tracta la salut? La idea no era reforçar els treballs essencials que s'han visibilitzat com a socialment necessaris? Doncs, de moment, no és així. S'està plantejant una nova estratègia de creixement pintada de verd, no s'abandona el paradigma del creixement o, dit d'una altra manera, el PIB continuarà sent el nostre present i

futur (ni el decreixement ni el postcreixement són dins dels paràmetres del sistema).

A l'hora d'establir estratègies, és important guanyar capacitat de negociació perquè hi hagi canvis regulatoris. Això s'ha fet amb les lleis de canvi climàtic i de transició energètica. És moment, a més, de començar a plantejar-se la desurbanització de la vida, és a dir, la tornada als espais rurals. El futur apunta cap aquí, per tal de mantenir-se entre els marges que marquen les necessitats bàsiques i els límits biogeofísics. D'altra banda, cal recuperar la mobilització, enxarxar-nos més. El moviment ecologista sempre rep com a crítica que ha estat un moviment europeu, de classe mitjana blanca. Cal, doncs, anar molt més enllà i tenir molta cura en els processos de relació entre els moviments socials.

Finalment, destacaria tres accions que ja estan en marxa: la campanya “Guanyar-se la vida”, que vol trobar la relació entre transició ecosocial i treball; la creació de la Xarxa per la Justícia Climàtica, que es vol vincular amb altres moviments i sensibilitats, i la darrera, que tot just comença, s'emmarca en un procés de formació i incidència sobre els fons europeus, que de moment estan marcant un camí de color verd que no s'assembla gens al verd que hauria de tenir.

En el context de la pandèmia podem destacar quatre fets que connecten amb els canvis estructurals necessaris, amb les oportunitats.

El primer és que ens hem hagut d'enfrontar a la nostra vulnerabilitat. S'ha fet molt present allò que ens diu l'ecofeminisme que som dependents i interdependents. El segon és que ens hem trobat amb un encreuament d'emergències: la climàtica, la social (no ens hem recuperat de la crisi del 2008), la feminista, i ara s'hi suma la sanitària. El tercer, ja més a prop del moviment ecologista, és que l'any 2019 es van plantejar agendes que escurassin la distància entre una situació molt greu i

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

IVAN MIRÓ La Ciutat Invisible

“El gir estratègic important seria la reapropiació de l'economia popular”

comú, que ara necessitaríem. Per tant, a més dels diagnòstics compartits, hem d'intentar desplaçar el mercat capitalista del centre de les polítiques econòmiques. Aquesta és una de les idees força que hauríem de construir entre totes.

Caldria veure, doncs, com podem anar construint una economia plural transformadora, polítiques econòmiques que diversifiquin els agents legítims per fer economia (no només el mercat capitalista en pot fer), i a partir d'aquí crear un procés democràtic de planificació. Estem en un debat estructural i les respostes també han de ser de canvis estructurals. El gir estratègic important seria passar de projectes com les xarxes comunitàries d'autoorganització, les caixes de resistència o el sindicalisme d'habitatge a la creació d'estructures populars, a la reapropiació de l'economia popular.

També s'ha vist la capacitat de l'economia social i solidària (ESS) per donar resposta: mascaretes, gels hidroalcohòlics, distribució i producció d'aliments... És a dir, s'han donat respostes enfocades a la vida i a les necessitats urgents. Aquesta visió estratègica també hauria d'aprofundir en aquesta capacitat de l'ESS. És important donar resposta a la casa, a la cultura, a la mobilitat..., tant des del punt de vista material com de dimensió es-

tratègica. A més, s'ha d'articular aquesta resposta, creant referents locals territorials, amb pols i ecosistemes cooperatius.

I finalment, hi ha una dimensió més política, com és la Llei d'economia social i solidària. És clau perquè se'n reconegui el paper com a àmbit de desenvolupament econòmic alternatiu al capitalisme, al mercat, i també a l'estat, a allò públic estatal. Això no obstant, no obvia la defensa dels serveis públics, o més aviat la democratització d'aquests serveis públics i l'exploració de fórmules de concertació publicocooperativa. I aquí hi ha un debat pendent que s'hauria de dur a terme entre els diferents moviments socials.

Des de l'ESS sí que s'ha fet aquest debat, sí que s'ha parlat de com fer aquest moviment estratègic o de com construïm un nou model econòmic postcapitalista. A partir d'aquí, ja fa mesos del Pacte per una Economia per la Vida, que han signat més de 700 persones i organitzacions, i que és una aposta per una planificació democràtica estratègica per a la transformació del model econòmic català. Estem fent una crida al sector públic, a l'economia feminista i ecològica, als moviments socials, als sindicalismes i a l'economia local perquè entre totes generem un nou model productiu i reproductiu.

La crisi sanitària s'agreuja per tota una sèrie de polítiques econòmiques neoliberals dels darrers vint anys, siguin les privatitzacions de la sanitat, la precarització del mercat de treball o la destrucció del sector primari, és a dir, tot en contra dels elements que podrien fer més resilient un model productiu. Ens adonem que tenim un teixit socioeconòmic extremadament fràgil per fer polítiques econòmiques orientades al bé

ANTIRACISME

TARIANA SALAZAR Cercle de Migracions, Coòpolis

“La Llei d'estrangeria no permet que el cooperativisme sigui una opció laboral”

Des dels col·lectius en què treballo, veiem el racisme fortament vinculat amb la concepció del racisme cultural, institucional i també social, del qual totes som responsables. El repte més gran que tenim és, sens dubte, la Llei d'estrangeria, que ens vulnerabilitza i invisibilitza, i ens fa formar part de l'economia submergida.

Aquesta llei no veu la cooperativa com una opció laboral, ens imposa moltíssims obstacles a la regularització de les persones migrades, ens priva de l'adhesió lliure a la cooperativa. No és possible aquest principi cooperatiu amb la Llei d'estrangeria. També ens impossibilita l'obtenció de crèdits. Tots aquests problemes no tenen res a veure amb la realitat del mercat laboral, i encara menys amb el perfil de les cooperatives i el teixit orgànic de l'economia social i solidària (ESS).

Denunciem també l'asfíxia burocràtica per accedir a la targeta sanitària, és a dir, el dret bàsic a la salut, ja que trobem impediments a l'hora d'empadronar-nos, requisit imprescindible per accedir-hi. El racisme institucional permet les detencions per perfil ètnic, desallotjaments, empresonaments i deportacions massives, pren la custòdia dels fills de les mares migrades... El racisme ens aboca a l'assetjament sexual, a la violència psicològica, no

només a les companyes internes, que treballen en les cures, sinó també a les jornaleres.

Ens veiem com a subjecte polític, que vol incidir o transformar, també com una possibilitat fàctica de viure dignament. Assumim l'ESS com una resposta postcapitalista, i la nostra idea i funció de poder-nos vincular en el teixit orgànic de l'ESS també té relació amb allunyar-nos del paternalisme i l'assistencialisme.

Què s'ha de fer? Ens integrem en un teixit comunitari, multipliquem aliances més enllà de no tenir una estructura jurídica en els nostres projectes econòmics, incidim en política i en tot el que té relació amb el poder popular i exercim l'antiracisme com una acció política permanent que abraça no només el que és sistemàtic, sinó també el que és estructural. I en un segon moment d'aquest procés de sensibilització i incidència política, també cal teixir les bases per descolonitzar tot el que té a veure amb el ser, el saber i el poder.

Més enllà de veure l'ESS com un accés al treball, també hem de veure-la com una autoorganització, com un camp d'acció política transformadora que involucra reflexions en tot el que té relació amb el racisme estructural i més enllà sobre una generació de propostes que estiguin alineades

des amb la defensa dels drets humans, dels drets col·lectius. Si alguna cosa ha evidenciat aquesta crisi sanitària, sobretot en els nostres teixits orgànics, és la capacitat mobilitzadora de les persones migrants en tot allò que té a veure amb resoldre i donar respostes.

Malauradament, la situació del món laboral és molt greu, i encara només n'estem veient una petita part. Caldrà molta força, suport i coordinació per poder superar tot el que està succeint, que ha vingut a agreujar una situació ja problemàtica.

TREBALL

ASSUMPTA BARBENS Intersindical Alternativa de Catalunya

“La situació laboral és molt greu i només en veiem una petita part”

El passat mes de març va començar amb una declaració massiva d'ERTO. En alguns casos eren ERTO que no responien a la realitat, ja que algunes empreses vinculades al sector públic continuaven tenint els ingressos però no estaven duent a terme l'activitat. També cal esmentar el sector turístic, completament aturat, i que fa que tinguem grans hotels totalment inviables. Aquestes instal·lacions, que van començar amb ERTO, ara fan suspensió de pagaments i deixen tota la plantilla -milers de persones- sense res. Tots aquests processos s'han dut a terme sense negociació col·lectiva, que ha estat pràcticament inexistent. Al món sindical ens trobem en un estat de repressió general, no podem intervenir ni negociar amb les empreses (i menys encara en la macronegociació amb el govern).

En aquest panorama, s'hi afegeix la digitalització. Malgrat que aquest 2020 ja s'havia d'haver instaurat tota l'administració electrònica (a l'octubre), ens hem trobat que no estava a punt. No s'havia format ni informat la ciutadania, ni de la necessitat d'un document electrònic per fer gestions. Ara ens trobem que la majoria de persones que s'han quedat al carrer no poden tramitar les seves prestacions perquè no saben com ho han de fer, no tenen les eines i, a més, les administracions

estan bloquejades. Això s'agreuja entre aquells sectors més precaris, que no disposen d'ordinador o connexió, que no són pocs.

I una tercera pota la conforma el teletreball, que, d'entrada, ens pot semblar una gran cosa per l'autoorganització que sembla comportar. Ara bé, el que se'ns presenta és una desregularització del món laboral i una pèrdua de drets molt important, sobretot tenint en compte que ha començat sense cap mena de negociació i de manera caòtica. Molta gent està treballant a casa amb el seu ordinador i la seva connexió, i no ha tingut més remei perquè no té cap altra alternativa si vol mantenir el lloc de feina. S'ha implantat a costa de la vida i la salut de les treballadores, també a l'administració pública.

Fins ara tots els governs -estatal, autonòmic i local- han estat fent una improvisació constant per pal·liar la situació de pandèmia i no hi ha una política clara que permeti posar fi a la crisi laboral perquè partim ja d'un model erroni. Per començar, cal una gestió pública de tots els serveis bàsics; això comporta la recuperació de tots els serveis externalitzats, que han de passar a ser gestionats des del sector públic. No podem permetre que hi hagi dues sanitats, dues educacions: cal una única xarxa pública, que considerem l'únic model democràtic i solidari.

LLUITES VEÏNALS

DAVID SOLER Assemblea de Barris pel Decreixement Turístic

“Ara haurem de relocalitzar activitats que van ser expulsades de la ciutat”

Si analitzem el que està passant des de l'àmbit urbà, i per tant també des del punt de vista de les activitats veïnals, ens trobem, d'entrada, amb un increment de la precarietat que ja existia: s'ha evidenciat que cal cobrir necessitats en àmbits essencials com l'alimentació, les cures, el món laboral, l'habitatge...

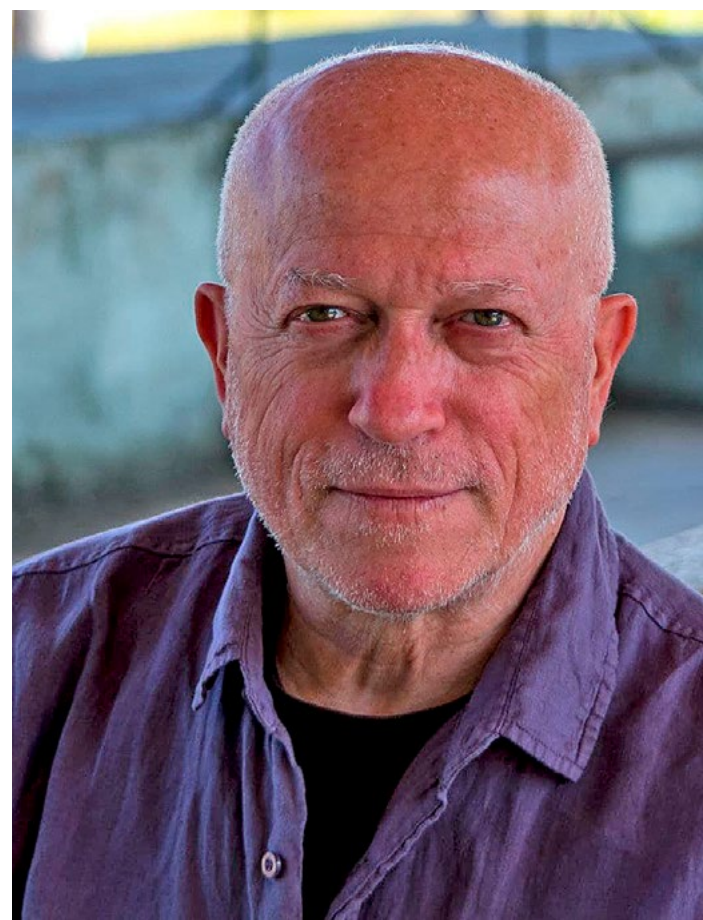
És paradigmàtic el cas de Barcelona, on la indústria turística ocupava ben bé el 20% de l'activitat econòmica de la ciutat. Quan això desapareix, el repte és com reconvertir l'impacte d'aquest buidament. Només cal fer una passejada pel centre de les ciutats per veure què ens queda després de la invasió de la indústria turística. Ens han desposseït de tot el que hi havia a la ciutat, no només del territori en si, sinó també de les persones, del comerç, del teixit social, de la cultura, etc.

Hem d'impedir que se'l torni a apropiat el gran capital, com ha passat recentment amb la privatització del Front Marítim de Barcelona o l'increment del volum de negoci de grans plataformes com Amazon. Per tant, una de les accions necessàries seria recuperar el teixit social i comercial, i farcir les ciutats d'això que ja existia i de què el turisme ens ha desposseït. I aquest repte s'ha d'afrontar de manera radical.

En el primer cas, cal aconseguir que l'alimentació sigui reconeguda com un dret universal, que ha de ser coberta permanentment, i no només a través de la renda bàsica, que fluctua en funció d'interessos puntuals o dels preus.

D'altra banda, des del punt de vista mediamobilitat, es planteja una reconversió radical de la mobilitat. Primer, el transport públic ha de ser suficient i gratuït, ja que és la manera més econòmica d'evitar la contaminació, i evidentment ha d'anar relacionat amb mesures que vagin directament en contra del transport privat. Segon, és un moment idoni per a la relocalització d'activitats que van ser expulsades de la ciutat cap a la perifèria, que obliguen a desplaçar-se diàriament als llocs de treball. És possible ubicar moltes indústries als centres o la perifèria immediata sense que això signifiqui un increment de la contaminació, perquè n'hi ha moltes que són manufactureres i no són contaminants.

Finalment, és important i imprescindible que la gestió d'infraestructures portuàries i aeroportuàries de la ciutat de Barcelona siguin a càrrec de l'Àrea Metropolitana, i que la seva gestió es dugui a terme dins dels límits acceptables de dignitat per a les persones.

Per aconseguir tots aquests objectius és important l'autoorganització i el suport mutu, bàsics per desplaçar el sistema capitalista de les nostres vides i el nostre territori. Cal organitzar-se per poder exercir una pressió popular i econòmica, i en aquest sentit l'economia social i solidària és un exemple paradigmàtic de model de governança.

“CAL RECONÈIXER EL VALOR SOCIAL DEL PROGRAMARI LLIURE”

Marga Padilla és informàtica, constructora i difusora de programari lliure, i autora de moltes publicacions en què analitza l'ús de la tecnologia i com cal assumir-la com a eina per a la transformació social. Actualment treballa a la cooperativa Dabne, que duu a terme projectes tecnològics i socials, i encara més: tecnosocials

Carme Giménez | @carme_gramenet

Quina contribució fa el programari lliure a un canvi postcapitalista? En què ha de millorar?
El que té de bo és que ha posat sobre la taula una manera de treballar en què la feina és col·laborativa i la distribució no privativa. I el cas d'èxit importantíssim que ho demostra és internet. Tota la xarxa funciona amb programari lliure, i tothom el fem servir; utilitzem aplicacions que no són al nostre ordinador cada vegada que naveguem. Habitualment, la manera de treballar està organitzada per l'estructura capitalista; la gent també hi col·labora, però tal com ho estructura la propietat dels mitjans de producció. Contràriament, en el cas del programari lliure, la propietat recau en les persones que produeixen, com en una cooperativa, i en aquest cas la cooperació és massiva, autoorganitza milers de persones que treballen amb un objectiu comú, que és produir i distribuir un programari, que no és exactament propietat de cap dels qui l'han programat, sinó que és un bé comú. Això és un gran èxit. Si ho entenguéssim millor, ens meravellaríem del fet que hi pugui haver aquests desenvolupaments tecnològics tan complicats amb formes d'autoorganització massives, que impliquen milers de persones. És espectacular. Pel que fa a les millores, penso que del programari no cal millorar res, sinó que els qui ho hauríem de fer som nosaltres. Hauria de canviar la nostra relació amb aquest bé comú, caldria millorar el reconeixement del valor social que té, el valor com a producte que funciona i com a model d'altres projectes que es poden emprendre.

Amb el teletreball ha augmentat molt l'ús de la tecnologia, però hi ha una gran presència de les GAFAM (Google, Amazon, Facebook, Apple i Microsoft), és a dir, grans empreses tecnològiques de capital.

Sí, des de fa vint o trenta anys hi ha una ofensiva neoliberal molt gran que impregna totes les facetes humanes, també la tecnològica, que no deixa de ser un fet cultural. Ara bé, per mi, això és un efecte de superfície. Les tecnologies són una matèria primera, una eina que és recuperable, igual que ho pot ser la terra -encara que potser temporalment es conreï amb agroindústria, sabem que podem recuperar-la, que es pot revertir, perquè tenim memòria i coneixement, i sabem que volem que sigui. Hem de treballar, per tant, amb la idea que el model GAFAM és reversible, que és una bombolla perquè el creixement infinit no és possible, i punxarà. Aleshores, què tindrem? Els coneixements i les pràctiques per impulsar aquesta reversió.

Com s'ubica el programari lliure a l'economia social i solidària?

La inversió en tecnologia de l'ESS és molt petita, tant en infraestructures com en coneixement. I és molt difícil crear un pensament crític amb tan poca pràctica. Hauríem de ser més conscients que la tecnologia forma part del nostre ecosistema, és part de la nostra feina, de la nostra comunicació... Seria un bon horitzó que les organitzacions que no són tecnològiques innovessin afegint aquest vessant als seus projectes per tal de millorar-los i per escurçar distàncies amb les entitats que s'hi dediquen. De fet, incorporar la tecnologia a la nostra feina seria la manera de donar-li un sentit social. Per exemple, un projecte una mica gran pot dedicar un 1% a invertir en servidors propis, que es poden federar, enxarxar i siguin útils per a les nostres comunicacions, per als nostres propis servidors de correu..., per anar abandonant aplicacions de l'àmbit GAFAM. D'aquesta manera s'afavoreix l'aprenentatge, es practica, se socialitza el coneixement i es crea un substrat tecnològic per fer créixer en el sentit que vulguis. Es va alimentant fins a crear una comunitat tecnològica i adquirir autonomia. En definitiva, assumir el canvi d'un fet cultural que forma part de la nostra vida quotidiana.

Organitza:

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

